

BEYT

(البيت)

İlâhî hakikat ve sırların
tecelli ettiği yer olan
kalp anlamında tasavvuf terimi.

Sözlükte "ev" anlamına gelen beyt tasavvufta mecazi olarak "kalp" mânasında kullanılır. Süfîlere göre dış dünyadaki Kâbe ve arş gibi insanın mânevî âlemindeki kalp de "Beytullah"tır. Bu sebeple avlanma, herhangi bir canlıyı öldürme, fitne, fesat ve kavga çıkarma gibi Kâbe ve civarında yasaklanmış kötülükler kalpte de yer vermemek gerekir.

Kur'ân-ı Kerîm ve hadislerde Kâbe için kullanılan isim ve sıfatları süfîler kalp için kullanmışlardır. Beyt kelimesine kalpte hâsıl olan hal ve makamları ifade edecek şekilde daha başka kelimeler eklenerek çeşitli isimler meydana getirilmiş olup bunların başlıcaları şunlardır: **Beytullah**. Kâbe hakkında kullanılan ve "Allah'ın evi" anlamına gelen bu tamlama ve aynı mânaya gelen **beytül'-muazzam**, **beytül'-ş-şerîf** gibi daha başka terimler tasavvufta Cenâb-ı Hakk'ın tecelli ettiği insan-ı kâmilin kalbi mânasına gelir. **Beytül'-harâm**. İnsan-ı kâmilin kalbi olup içine sevgiliden başkasının girmesi haram olduğu için bu ismi almıştır. **Beytül'-hikme**. İhlâsın galip olduğu kalp demektir. **Beytül'-izze**. Hak ile ittisal halinde cem^{4*} makamına ulaşmış kalp anlamına gelir. Buna **beytül'-ş-şeref**, **beytül'-kerâme** ve **beytül'-r-recâ** gibi adlar da verilir. **Beytül'-makdis**. Mâsivâdan arınmış, dünyevî alâkalarından tamamıyla kurtulmuş kalp demektir. **Beytül'-ma'mûr**. Hakk'ın mârifet ve muhabbetiyle mâmur ettiği ve tecellileriyle donattığı ârifin kalbidir.

Tasavvuf literatüründe beyt kelimesi kalp mânasındaki bu kullanımları yanında daha başka anlamlar ifade eden terkipler içinde de kullanılmış olup başlıcaları şunlardır: **Beytül'-a'lâ**. İlâhî sûreti alan Allah'ın halifesi durumundaki insan demektir. **Beytül'-hak** (**beytül'-atîk**). Hakk'ın tecellilerine mazhar olan kul için kullanılır. Ayrıca arza ve semaya sığınan Hak onun içine sığıdığından müminin kalbine de bu ad verilir. Hak bir kulun kalbine yerleşti mi orası artık Hakk'ın evi olmuş sayılır. Onun için kulun kalbi Hakk'ın nazargâhı, mârifet ve ilmin kaynağı, meleklerin iniş yeri ve nurların mahzeni olmuştur. **Beytül'-hizme** (**beytül'-ibâde**). Genel olarak cami ve mescidler,

süfîler arasında ise tekke ve zâviyeler için kullanılır. **Beytül'-mevcûdât**. Vahdet-i vücûdcu düşüncede her şeyi kuşatan Hakk'ı ifade etmek için kullanılır. Çünkü kâinata mutlak vücûd yalnız O'dur; diğer şeyler varlıklarını O'ndan alır ve O'nda sürdürürler.

BİBLİYOGRAFYA:

Tehânevî, *Keşşâf*, "beyt" md.; Kâşânî, *İştulâhâtü'ş-şüfîyye*, s. 37; Hifnî, *Muştalahât*, s. 37; *el-Mu'cemü'ş-şâfi*, s. 223-228; Ca'fer Seccâdî, *Ferheng*, Tahran 1983, s. 106-107; Pakalın, I, 222; *el-Kâmûsü'l-İslâmî*, I, 403-404; Paul Nwyia, *Exégèse Coranique*, Beyrut 1970, s. 325.

İRFAN GÜNDÜZ

BEYTLEHEM

(bk. BEYTÜLAHM).

BEYTULLAH

(bk. KÂBE).

BEYTÜLAHM

(بيت لحم)

Kudüs'ün güneyinde
Hz. İsa'nın doğum yeri kabul edilen
ve hıristiyanlarca
ziyaret merkezi olarak tanınan
şehir.

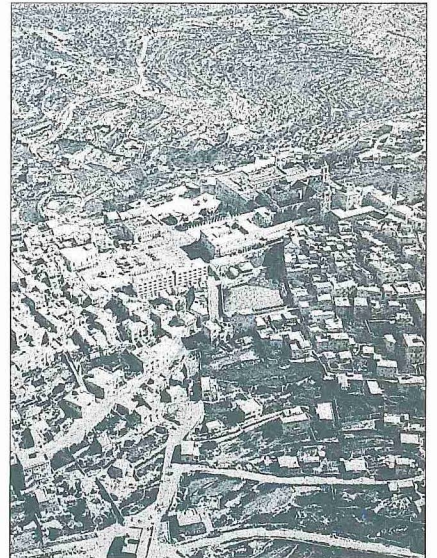
İbrânîce'deki asıl adı, "ekmek evi" anlamına gelen **Beytlehem**'dir. Arapça'da ise bu terkip, **Beytülâhm** şeklinde ifade edilmiştir. Kelime Batı dillerinde ve hıristiyan kutsal kitabında **Bethléem** şeklinde yer almaktadır.

Beytülâhm Kudüs'ün 8-10 km. kadar güneyinde Yuda bölgesinde, denizden yüksekliği 800 m. olan bir şehirdir. Tel Amarna tabletlerinde (m. ö. XIV. yüzyıl) **Bit ilu Lahama** (Lahmu) şeklinde geçmektedir ki "tanrı Lahama'nın evi" demektir. Lahama Ken'ânîler'in bereket tanrısıydı. Şehrin bereketli ve verimli topraklar üzerinde bulunması sebebiyle bereket tanrısı Lahama'ya nisbet edilmesi muhtemeldir. Buraya "bereket evi" anlamında **Beyt-Efrat** da denilmektedir. Ayrıca Filistin'in Galile bölgesinde Nazareth'e (Nâsıra) yaklaşık 11 km. mesafede aynı adı taşıyan bir şehir daha vardı (Yeşû', 19/15).

Yahudi kutsal kitabında Hz. Ya'küb'a oğlu Bünyâmin'in annesi Rahel'i (Rachel-Râhile) gömmesi söylenen yer Beytülâhm'dir (Tekvîn, 35/19-20, 48/7; I. Samuel, 10/2). Beytülâhm bazı komşu şehirler-

le birlikte Yahuda kabilesinin merkezi oldu. Orada Yahuda ve karısı Tamar'dan doğma, Perets'in soyundan olduklarını ileri süren bir kabile yerleşmiş, Hz. Dâvûd'un babası Yesse de onların neslinden gelmişti (I. Samuel, 16/10 vd.; Rut, 4/12-13). Rut kitabında anlatıldığına göre Hâkimler devrinde Beytülâhm, ekilip biçilmeye elverişli tarlaları bulunan bir yerleşim yeri idi. Mika'nın hikâyesinde Levi soyundan olduğu bildirilen genç ile Hâkimler kitabında sözü edilen cârîye bu şehirden gelme idi (bk. Hâkimler, 17/7, 19/1). Dâvûd ve onun asker akrabaları bu şehirde doğmuş, Samuel Dâvûd'a burada kutsal yağ sürerek onu krallığa hazırlamıştı (I. Samuel, 16/1-13). Samuel döneminde Beytülâhm önemli ibadet merkezlerinden biriydi (I. Samuel, 9/12-14). Saul'un idaresinin sonunda şehir bir müddet bir Filistî garnizonu oldu. Hz. Dâvûd'un Filistîler'le savaşırken, "Keşke biri Beytülâhm'de kapının yanındaki kuyudan bana su içirse" dediğinde üç yiğit askerinin suyu alıp gelmesiyle ilgili kutsal kitap anlatımı o zaman şehrin müstahkem olduğunu göstermektedir (II. Samuel, 23/14-17). Ayrıca Hz. Süleyman'ın oğlu Rehoboam da Kudüs'ü korumak gayesiyle diğerleri yanında Beytülâhm'i de tahkim etmişti (II. Tarihler, 11/6). Sürgünde Bâbil'e götürülen Beytülâhmîler sürgünden sonra yine aynı şehre döndüler (Ezra, 2/21; Nehemya, 7/26) ve

Beytülâhm'in kuş bakışı görünüşü - İsrail

Bar Kohba isyanına kadar burada oturdular. Ancak 135'te Bar Kohba'nın ordusundan geriye kalanların kökünü kazımak için orada bir Roma garnizonu kuruldu. Daha sonra Beytülâhm'e putpe-rest bir topluluk yerleşti. Bunlar Adonis adına şehrin kenarındaki koruda bir de tapınak kurdular.

Hıristiyan geleneği İnciller'deki "Dâvûdoğlu" ifadesine dayanarak Hz. İsa'nın da Hz. Dâvûd gibi Beytülâhm'de doğduğunu kabul eder (I. Samuel, 17/12; Matta, 20/31, 21/9, 15, 22/42; Markos, 10/47; Luka, 18/38; krş. Markos, 12/35-37; Luka, 20/41). Müslüman coğrafyacılar göre de Hz. İsa burada doğmuştur. Ancak bu konuda İnciller'de verilen bilgiler dolayısıyla hıristiyan araştırmacılar arasında görüş ayrılıkları ortaya çıkmıştır. Matta ve Luka İncilleri'ne göre İsa burada doğmuştur (Matta, 2/1-6; Luka, 2/4, 15; Yuhanna, 7/42). Markos ve Yuhanna İncilleri'nde ise bu hususta bir açıklık bulunmamakta, sadece İsa'nın Galile'den geldiği belirtilmektedir (Markos, 1/9; Yuhanna, 7/42). Bu bilgiye dayanarak bazı hıristiyan yazarlar İsa'nın doğum yerinin Galile'nin Nâsıra kasabası (bk. Matta, 2/23) olduğunu ileri sürmüşlerdir (E. Renan, s. 12; Ch. Guignebert, s. 94-102). Guignebert, Nâsıra'nın 11 km. kuzeyinde Beytülâhm adını taşıyan başka bir yer daha olduğunu hatırlatarak Hz. İsa'nın milâttan önce 4'te orada doğduğunu söylemektedir (*Jésus*, s. 101). Bu yerleşim yerinden bugüne bir şey kalmadığı da belirtilmektedir (*Grand Dictionnaire Universel*, II, 648). Matta İncili'nde, Beytülâhm'de İsa doğduğunda münecimlerin doğudan Kudüs'e gelip Kral Hırodes'e onun doğduğunu haber vermesi üzerine kralın Beytülâhm ve civarında iki yaşının altındaki bütün erkek çocukları öldürttüğü, ancak İsa'nın Meryem ve Yûsuf tarafından Mısır'a kaçırılarak kurtarıldığı anlatılır (Bab 2). Luka İncili'nde Nâsıra'dan Beytülâhm'e Yûsuf ile gelen Hz. Meryem'in bir hanın yemliğinde İsa'yı doğurduğu, bu kutlu doğumu ve İsa'nın kurtarıcılığını meleklerden öğrenen çobanların hana gelerek kundaktaki İsa'yı gördükleri ve meleklerin müjdesini oradakilere bildirdikleri ifade edilir (2/4-19).

İlk hıristiyanların Beytülâhm'i Hz. İsa'nın doğum yeri olarak görmeleri, Mikadaki (5/2) Mesih'le ilgili şu anlatıma dayanmaktaydı: "Ve sen, Yahuda binleri arasında bulunmak için küçük olan Beyt-Lehem Efrata! İsrail üzerine hükümdar

olacak adam bana senden çıkacak; ve onun çıkışı eski vakitten, ezeli günlerdendir." Doğumun ilk defa "şehrin doğusundaki bir mağarada" gerçekleştiği şeklinde açıklanması, Justin Le Martyr'e (ö. 165) kadar geri gider. III. yüzyılda Oriğene'den itibaren mağaranın yeri şimdiye kadar aynı kalmıştır. II. yüzyılda Beytülâhm Roma İmparatoru Hadrian tarafından tahrip edilmişse de Konstantin'in imparatorluğunun başlangıcında imparatorun annesi Helene mağaranın (Beytülâhm'de Meryem'le oğlunun sığındığı, orada Meryem'in memesinden yere süt damladığına inanılan, bu yüzden "süt mağarası" diye adlandırılan ve hastaların şifa aradıkları ayrı bir ziyaret yeri vardır; bk. *ERE*, VIII, 637) üzerine "İsa'nın Doğum Günü Kilisesi" veya "Meryem Kilisesi" diye adlandırılan bir kilise yapımını başlatmış (326), bu kilise oğlu tarafından 333'te tamamlanmıştır. Kilise Bizans idaresine baş kaldıran Sâmirîler tarafından tahrip edilmiş (529), ancak daha sonra Justinien onu bugünkü şekliyle yeniden yaptırmıştır. Binanın cephesinde girişin üst kısmında İsa'nın doğumu ve Doğu'nun krallarının ona tazimi tasvir edilmiştir. Beytülâhm 614'te İranlılar'ca zapt edildiğinde, bu tasvirin insanları Doğu kıyafetiyle göstermesi dolayısıyla, yapıya dokunmamaları istenmiştir. V. yüzyılda meşhur hıristiyan ilâhiyatçısı Jérôme (ö. 420) bu şehirde yerleşmiş ve orada bir de manastır yaptırmıştır. Jérôme kutsal kitabın Latince tercümesi Vulgat'ı hazırlarken şehre yakın köylerde yaşayan yahudi bilgincilerden faydalanmıştır. Beytülâhm'deki kilisenin altında, Jérôme'un içinde yaşadığı söylenen küçük bir mağara hâlâ ziyaret edilmektedir. Beytülâhm'de Jérôme'dan başka birçok hıristiyan azizi yaşamış ve orada manastırlar kurmuşlardır. Daha sonraki dönemlerde misyonerler buraya akın etmiş, çeşitli hıristiyan mezhepleri çok sayıda kilise ve manastır, okul ve yurt yapma yarışına girmişlerdir.

IV. yüzyıldan itibaren hıristiyanlarca kutsal bir ziyaret yeri sayılan, aynı zamanda Hz. Dâvûd ve Hz. Süleyman'ın mezarlarının da burada Hz. İsa'nın doğduğu mağarada bulunduğu inanılan (yahudiler Hz. Dâvûd'un mezarının Kudüs yakınındaki Siyon dağında olduğunu kabul ederler) Beytülâhm'de ayrıca hem yahudiler hem hıristiyanlar hem de müslümanlarca mübarek bilinen Râhile'nin türbesi gibi kutsal yerler de vardır. Müs-

lûmanlar, Hz. Ömer'in 636'da Kudüs'ün fethi için yaptığı yolculuk sırasında Beytülâhm'de namaz kıldığı yerdeki mihrabı ziyaret ederler. Kur'ân-ı Kerim'de geçen Meryem kıssasında sözü edilen olayların Beytülâhm'de geçtiğine inandıkları için şehir onlarca da mübarek kabul edilir. Aslında Kur'an'da Beytülâhm adı hiçbir yerde geçmez. Nesâî'nin kaydettiği bir hadiste ise Beytülâhm Hz. İsa'nın doğduğu yer olarak belirtilir ("Şalât", 1). Meryem sûresinde Meryem'in Hz. İsa'ya hamile kaldığında uzak bir yere çekildiği, doğum sancıları sırasında bir hurma ağacına dayanmak zorunda kaldığı, bu ağaçtan hurma alıp yemesi için dalını silkelemesi emredildiği açıklanmaktadır (Meryem 19/22-26). Çevresinde hurma ağacı bulunmadığından Beytülâhm'de geçen bu olay, Meryem'in temizliği ve ifeti dolayısıyla dayandığı ağaç kütüğünün bir mucize eseri olarak meyvelendirildiği ve ona lutfedildiği şeklinde yorumlanmıştır.

Beytülâhm müslümanların Kudüs ve çevresini almalarından itibaren bir zarar ve hasarla karşılaşmadı. Haçlı seferleri sırasında şehir savaşız Haçlılar'ın eline geçti (1099). Kudüs'ün ilk Haçlı kralarından I. Baldwin ve II. Baldwin Beytülâhm Kilisesi'nde taç giydiler. Haçlılar şehirde bir de hisar yaptılar (bu hisar, Beytülâhm'deki hıristiyanlar ve Hebron'daki müslümanlar arasındaki savaşlar sırasında 1489'da yıkılmıştır). 1110 yılında burada bir piskoposluk oluşturuldu. 1187'de Selâhaddin-i Eyyûbî Filistin'i fethettiğinde Beytülâhm de müslümanların eline geçmiş oldu. Ondandan sonra geçici bir süre şehir Yafa Antlaşması'yla hıristiyanlara bırakıldıysa da daha sonra yeniden müslümanların eline geçti. Memlûkler'den sonra 1516'dan itibaren 1917 yılına kadar kesintisiz olarak 401

XIX. yüzyıl sonlarında Beytülâhm'i gösteren bir fotoğraf (İÜ Ktp., Albüm, nr. 90.577)

yıl Osmanlı Türkleri'nin hâkimiyetinde kaldı. Bu süre içerisinde Beytülâhm Kilisesi varlığını korudu. Zaman zaman Avrupa'daki hıristiyan krallar bu kilisenin bakım ve onarım işlerine yardımda bulundular. Ancak Beytülâhm'deki farklı hıristiyan cemaatlerin arasındaki mücadeleler kilisenin zarar görmesine yol açtı ve milletlerarası sürtüşmelere sebep oldu. Kiliseden 1847'de çalınan gümüş yıldız Kırım Savaşı'nın çıkmasında rol oynayan etkenlerden biridir. Bütün bu durumları göz önünde bulunduran Türk idareciler, kiliseyi çeşitli hıristiyan cemaatleri ve onların âyin düzenlerine göre bölümlere ayırmaya mecbur kaldılar ve bu uygulama günümüze kadar devam etti.

1948'e kadar Beytülâhm'de nüfusun çoğunluğunu hıristiyanlar oluşturmaktaydı. Bu tarihte İsrail'den kaçan Arap göçmenlerin buraya sığınmasıyla durum değişti. 1967'de Beytülâhm'i İsrail savşsız olarak işgal etti. 1973'te şehirde aynı adı taşıyan bir üniversite kuruldu. Şehrin nüfusu 1978'de 9000'i Filistinli mülteciler olmak üzere 34.000 idi. Bu sayı 1980'de 25.000'e düşmüştür. Beytülâhm ve üç ilçesinde müslümanlardan başka Roma Katolik, Grek Ortodoks, Süryânî Ortodoks, Süryânî Katolik ve Melkitler dışında çeşitli Protestan mezhepleri, Mârûnîler ve hıristiyan Ermeniler vardır. Öte yandan şehir, özellikle Hz. İsa'nın doğumu (Christmas) kutlamalarında (Latin Katolikleri'nde 24-25 Aralık'ta, Ortodokslar'da 6-7 Ocak'ta, Ermeniler'de 19-20 Ocak'ta) birçok hıristiyan tarafından ziyaret edilmektedir.

BİBLİYOGRAFYA :

Nesâî, "Şalât", 1; *Grand Dictionnaire Universel du XIXe siècle*, Paris 1867, II, 647-648; DCR, s. 136; Madeleine S. — J. Lane Miller, *Black's Bible Dictionary*, London 1973, s. 69; Yâkût, *Mu'cemü'l-büldân*, Kahire 1906, II, 323-324; A. Malet — J. Isaac, *Le Moyen Age*, Paris 1926, s. 247-248; Ch. Guignebert, *Jésus*, Paris 1938, s. 94-102; E. Renan, *Vie de Jésus*, Paris 1944, s. 12; *Librairie Hachette*, Paris 1950, s. 521; *La Genèse* (trc. R. De Vaux), Paris 1951, s. 160; M. F. Unger, *Unger's Guide to the Bible*, New York 1975, s. 451; L. H. Grollenberg, *The Penguin Shorter Atlas of the Bible* (trc. M. F. Hedlung), USA 1959, s. 80, 131, 214, 220, 227, harita 2, 3, 4, 6, 9; *Kâmûsü'l-a'lâm*, II, 1426; *Mv.Fs.*, I, 457-463; *Gr.E.*, VI, 524; Fr. Buhl, "Beytüllahim", *IA*, II, 591; J. Sourdel-Thomine, "Bayt Lahm", *EI²* (Fr.), I, 1175-1176; a.mif., "Beyt-i Lahm", *İDMİ*, V, 196-197; M. A. Yonah — E. Orni, "Bethlehem", *EJd.*, IV, 741-748; L. B. Paton, "Canaanites", *ERE*, III, 184; G. A. Barton, "Milk", a.e., VIII, 637.

ABDURRAHMAN KÜÇÜK

BEYTÜLAHZÂN

(بيت الاحزان)

Divan edebiyatında,
Hz. Ya'küb'un oğlu Yûsuf'tan
ayrı düştükten sonra
hayatını ıstırap içinde geçirdiği ev için
kullanılan bir tabir.

"Hüzün ve keder evi" mânasına gelen Beytülahzân'ın, Ken'ân ili olarak anılan Suriye'de Şam (Dimaşk) ile sahil arasında bir kasabada olduğu rivayet edilir. Bey-i Ahzân, Beytülhüzn ve Külbe-i Ahzân Beytülahzân'la aynı mânaya gelen diğer terkiplerdir. Azmizâde Hâleti'nin, "Sen idin Külbe-i Ahzân'a koyan Ya'küb'u / Ayırıp Hazret-i Yûsuf gibi göz nûrundan / Getirip aşk-ı ilâhîyi gönül hânesine / Kapıdan baktırayım ey gam-ı dünyâ seni ben" mısralarında görüldüğü gibi bu tabir mecazen "dünya" anlamını da taşır. Hz. Ya'küb'un on iki oğlu içinde en güzeli ve en akıllısı olan Yûsuf'u babası çok sevdiği için diğer kardeşleri onu kıskanırlar ve bu yüzden kendisini ortadan kaldırmaya karar verirler. Bir gün Yûsuf'u gezmeye götürme bahanesiyle babalarından izin alırlar ve daha önce kararlaştırdıkları gibi sahrâda bir kuyuya atarlar, babalarına da onu bir kurdun yediğini söylerler. Oğlu Yûsuf'un hasretiyle durmadan ağlayan Hz. Ya'küb'un gözlerini perde iner. İzzet Molla'nın, "Maksûd kolaylıkla azizim ele girmez / Çeşm etdi fedâ Yûsuf'a Ya'küb-ı mahabbet" beytinde buna işaret edilmektedir.

Divan şairleri kendilerini Hz. Ya'küb'a benzeterek sevgiliden uzakta geçen günlerini Külbe-i Ahzân'da geçirmiş sayarak bu mânaya gelen diğer terkipleri de başta teşbih, telmih, mübalağa ve istiare olmak üzere birçok edebî sanat için kullanırlar. Sünbülzâde Vehbî'nin, "Gam-ı hicrân beni hem-hâlet-i Ya'küb edeli / Girye vü nâlişime Külbe-i Ahzân ağılar" beyti bu düşüncenin şiire aksetmiş bir örneğidir.

"Yûsuf u Züleyhâ" mesnevilerinde Hz. Ya'küb'un Külbe-i Ahzân'a kapanması, günlerini orada geçirmesi, gördüğü rüyalar, Cebrâil ile konuşup teselli araması ve Hz. Yûsuf'un Mısır'a gelen bir Ken'ânlı'dan memleketini, babasını ve kardeşlerini sorması, bu kişinin Ken'ân iline döndükten sonra Beytülahzân'a varıp başından geçenleri Hz. Ya'küb'a anlatması ayrıntılı olarak ve müstakil başlıklar altında işlenmiştir.

BİBLİYOGRAFYA :

Dihhudâ, *Luğatnâme*, "Beytül-hüzn" md.; *Türk Luğatı*, I, 828; *Kâmûsü'l-a'lâm*, II, 1425; Levend, *Divan Edebiyatı*, s. 114-115; Mustafa Nihat Özön, *Edebiyat ve Tenkit Sözlüğü*, İstanbul 1954, s. 39; Yahya Bey, *Yûsuf ile Zelhâ* (nşr. Mehmed Çavuşoğlu), İstanbul 1979, s. 39-41, 88-90; İskender Pala, *Ansiklopedik Divân Şiiri Sözlüğü*, Ankara 1989, I, 150; *TDEA*, I, 420-421.

MUSTAFA İSEN

BEYTÜLATİK

(bk. KÂBE).

BEYTÜLHARAM

(bk. KÂBE).

BEYTÜLHİKME

(بيت الحكمة)

Ortaçağ
İslâm ilim ve kültür tarihinde
tercüme ve yüksek seviyedeki
ilmî araştırmaların yapıldığı
merkezlere verilen ad.

İlk defa kimin tarafından ve ne zaman kurulduğu tartışma konusudur. Kaynakların çoğunda Abbâsî halifelerinden Me'mûn tarafından 830'da Bağdat'ta kurulduğu zikrediliyorsa da bunun düşünce ve teşebbüs olarak Mansûr dönemine (754-775) kadar uzandığı anlaşılmaktadır. İslâm coğrafyasının genişlemesiyle müslümanların Helenistik, İran, Hint ve diğer kültürlerle temasları sonucu bunlara karşı kendilerinde geniş bir ilgi ve merak uyanmıştı. Ayrıca bu farklı kültürler arasında ortaya çıkan birtakım sürtüşme ve tartışmalarda müslümanlar kendi inanç ve düşüncelerini tutarlı bir şekilde savunmak ve İslâm'ın üstünlüğünü göstermek için bu kültürleri çok iyi tanımak zorundaydılar.

Bu gibi sebeplerden ötürü antik dünyanın bilinen ilmi ve felsefî eserlerini Arapça'ya çevirmek ihtiyacı doğdu. Beytülhikme kuruluncaya kadar bu alandaki çalışmalar bazı şahısların, prens ve halifelerin özel merakı çerçevesinde bir asırdan fazla bir zaman içinde şahsî faaliyetler olarak devam etti. Bu alanda ilk teşebbüste bulunan Emevî prenslerinden Hâlid b. Yezîd b. Muâviye'dir (ö. 85/704). Hâlid tıp, astronomi (astroloji ile karışık), kimya (simya ile karışık bir şekilde) gibi ilimlere merak salmış ve bu konularda yazılmış Grekçe ve Koptça eserleri İskenderiyeli birer rahip olan Staphon ve Maraianos'a tercüme ettirmişti